

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

นางอรุณีย์ วังเหนือ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเลย
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

รายงานฉบับนี้เป็นการถอดบทเรียนจากการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ ประสบการณ์ และแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practices) จากกระบวนการดำเนินงานของศูนย์ฯ ตลอดจนปัจจัยความสำเร็จ อุปสรรค ปัญหา และข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์ฯ ให้มีความยั่งยืน และสามารถเป็นต้นแบบให้แก่ศูนย์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศูนย์ฯ แห่งนี้ได้มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และได้พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ผู้จัดทำขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง คณะทำงานศพก. เกษตรกรต้นแบบ ตลอดจนผู้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนที่ให้ข้อมูลและสนับสนุนการจัดทำรายงานฉบับนี้ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ขอรับไว้เพื่อการปรับปรุงในโอกาสต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเลย

สิงหาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรกรต้นแบบ	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๑
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเกินเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๑๒
ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน	๒๐
ภาคผนวก	๒๒

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
ข้อมูล ณ วันที่ ๘ เดือน สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางอรุณีย์ วังเหนือ
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๕๒๓ หมู่ ๑๑ บ้านกำเนตเพชร ตำบลเมือง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
โทรศัพท์ ๐๙๓-๐๕๓๖๕๙ Facebook อรุณีย์ วังเหนือ Line อรุณีย์
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๔
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
สถาบันการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตกาฬสินธุ์
คณะ/สาขาวิชา สาขา พืชศาสตร์
๖. อาชีพปัจจุบัน
 - ☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
 - ☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๑ บ้านกำเนตเพชร ตำบลเมือง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๕๒๗,๔๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘

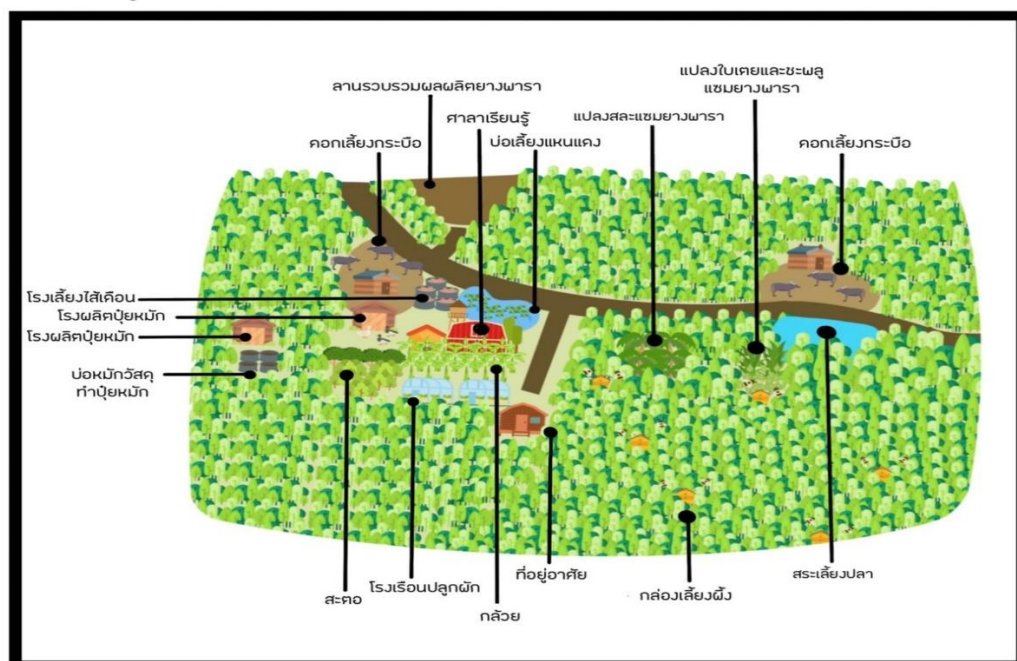
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ยางพารา

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๗ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ๒.๑ แปลงเรียนรู้การทำกรเกษตรแบบผสมผสาน
- ๒.๒ แปลงเรียนรู้การปลูกพืชแซมในสวนยางพารา
- ๒.๓ แปลงเรียนรู้ด้านประมง ได้แก่ การเลี้ยงปลาในพืชม
- ๒.๔ แปลงเรียนรู้ด้านปศุสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงกระบือ เลี้ยงไก่ และเลี้ยงผึ้ง
- ๒.๕ แปลงเรียนรู้การผลิตปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์
- ๒.๖ แปลงเรียนรู้การเลี้ยงไส้เดือน
- ๒.๗ แปลงเรียนรู้การเลี้ยงแพะแดง

แผนผังศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเมืองเลย
หมู่ 11 บ้านท่าเนิผเซอร์ ตำบลเมือง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

ภาพกิจกรรมแปลงเรียนรู้

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๓.๑ ฐานเรียนรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือน

ในฐานที่ นางอรุณีย์ วังเหนือ เป็นครูบัญชีประจำศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และยังเป็นต้นแบบด้านการทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งจะเน้นการจดบันทึกในทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้งรายรับรายจ่าย เพื่อให้เกิดความเคยชินในการจดบันทึก อีกทั้งในปัจจุบันมีการใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อช่วยในการบันทึกรายการต่างๆ โดยบันทึกผ่านโปรแกรม SmartMe โดยเกษตรกรต้นแบบถือได้ว่าเป็นครูบัญชีที่มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้จากการที่ได้ลงมือปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

ภาพกิจกรรมปลูกพืชแซมยางพารา

๓.๓.๒ กิจกรรมการใช้สารชีวภัณฑ์

โดยศูนย์เรียนรู้จะมีการผลิตเอง และพร้อมถ่ายทอดความรู้ด้านการขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มาให้กับผู้ที่สนใจและยังมีการผลิตเชื้อบิวเวอร์เรีย เพื่อใช้ในการป้องกันและกำจัดแมลง เช่น ไรและแมลงอื่นๆ ซึ่งจะพบในขั้นตอนการทำปุ๋ยหมัก อีกทั้งมีการผลิตจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง เพื่อใช้ในพืชผักที่ปลูกบริเวณศูนย์เรียนรู้ มีการผลิตฮอร์โมนรากหุ้ม เพื่อใช้เป็นส่วนผสมของปุ๋ยหมักและดินปลูก จากความหลากหลายของสารชีวภัณฑ์ที่ศูนย์เรียนรู้แห่งนี้ผลิตใช้ จึงถือว่าเป็นจุดเรียนรู้ที่สำคัญแห่งหนึ่งของคนในชุมชนและบุคคลภายนอกที่มีความสนใจ เพื่อมุ่งเน้นไปสู่การทำเกษตรปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี ซึ่งเป็นการทำการเกษตรที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ภาพกิจกรรมการผลิตสารชีวภัณฑ์

๓.๓.๓ กิจกรรมการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

เกษตรกรต้นแบบยึดหลักการประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยน้อมนำเอาแนวทางการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มาประยุกต์ใช้ทั้งในด้านการคิดแบบองค์รวม การไม่ติดตำรา ความประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ เน้นการพึ่งพาตนเอง ดำรงชีวิตด้วยความพออยู่พอกินและอาศัยแนวทางการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งมีความซื่อสัตย์ สุจริตจริงใจต่อผู้บริโภคร และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข โดยเน้นให้ภายในศูนย์เรียนรู้ทำการเกษตรแบบผสมผสาน โดยเกษตรกรมีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ร่วมกับการศึกษาหาความรู้จากทั้งการรับทราบ

อบรม การศึกษาเพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ และนำมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการผลิต ซึ่งเน้นการผลิตที่มีมาตรฐานการผลิตที่ถูกหลักการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) เกษตรกรมีการลดการใช้ปุ๋ย โดยการปรับปรุงสภาพดิน เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกอย่างสม่ำเสมอ เกษตรกรเน้นการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ใช้การสังเกตลงมือปฏิบัติจริงและนำผลจากการปฏิบัติมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาในแปลงปลูกอยู่อย่างเสมอๆ ใช้เศษวัสดุในสวนตนาทำปุ๋ยหมักเช่น แกลบ ฟางข้าว แหนแดง มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมพร้อมรับเอาสิ่งใหม่ ๆ มาปรับปรุงประยุกต์ใช้ในส่วนของตนอยู่เป็นประจำ

ในส่วนของปศุสัตว์ มีการเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่พื้นเมือง และผึ้ง โดยมีแนวคิดว่าเป็นอาหารในครัวเรือน หากมีการผลิตเองได้ก็จะลดรายจ่ายภายในครัวเรือนได้ แต่ในส่วนของการเลี้ยงผึ้งมีการทำกล่องเลี้ยงผึ้งเอง และน้ำผึ้งสามารถจำหน่ายได้และยังเป็นที่ต้องการของตลาด และมีการเลี้ยงปลาकिनพีชในบ่อและมีการเลี้ยงหอยเชอร์รี่ในบ่อ ทั้งมีการนำแหนแดงและรำจากการสีข้าวซึ่งเป็นวัสดุที่มีอยู่ภายในศูนย์เรียนรู้มาเป็นอาหารเลี้ยงปลาซึ่งทำให้สามารถประหยัดต้นทุนการผลิตได้

ภาพกิจกรรมเกษตรผสมผสานภายในศูนย์เรียนรู้

๓.๔ ฐานเรียนรู้ด้านปศุสัตว์

สำหรับฐานเรียนรู้ด้านปศุสัตว์ ได้แก่ กิจกรรมการเลี้ยงกระบือ จำนวน ๑๗ ตัว เป็ด จำนวน ๑๕ และไก่พื้นเมือง จำนวน ๕๐ ตัว ผึ้ง จำนวน ๒๖ กล่อง โดยภายในศูนย์เรียนรู้จะมีการเลี้ยงปศุสัตว์เน้นปล่อยตามธรรมชาติ โดยไข่ของเป็ดและไก่ยังสามารถเป็นอาหารไว้บริโภคภายในครัวเรือน เพื่อเป็นการลดรายจ่ายของครัวเรือน และหากเหลือจากการบริโภคก็จะนำออกไปจำหน่ายยังตลาดประชารัฐ ที่อยู่บริเวณองค์การบริหารส่วนตำบลเมือง อำเภอเมืองเลยและส่วนการเริ่มเลี้ยงกระบือ เริ่มจากในปี ๒๕๖๐ ได้รับสนับสนุนจากปศุสัตว์อำเภอเมืองเลยจำนวน ๑ ตัว โครงการธนาคารโคกระบือ จากนั้นในปี ๒๕๖๓ ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยจำนวน ๑ ตัว และในปี ๒๕๖๔ ได้รับสนับสนุนจากปศุสัตว์อำเภอเมืองเลย จำนวน ๕ ตัว โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านปศุสัตว์ สำหรับ ศพก. ภายใต้โครงการธนาคารโค - กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริของกรมปศุสัตว์ ที่ตัดสินใจเลี้ยงกระบือเพราะมูลของกระบือยังสามารถนำมาเป็นปุ๋ยใส่ในสวนยางพารา เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี อีกทั้งมูลสัตว์ยังเป็นวัตถุดิบ ในการทำปุ๋ยหมัก อีกทั้งเป็นส่วนผสมของดินปลูกซึ่งมีธาตุอาหารที่เหมาะสมสำหรับพืช

ปี ๒๕๖๔ มีกิจกรรมการเลี้ยงผึ้งในสวนยางพารา โดยทดลองเลี้ยงผึ้งในกล่องไม้ ซึ่งในปีแรกเก็บผลผลิตน้ำผึ้งได้ จำนวน ๑๐ ขวด โดยเป็นการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จนสามารถผลิตและจำหน่ายน้ำผึ้งได้ และในปี ๒๕๖๕ เพิ่มจำนวนกล่องเลี้ยงผึ้ง จนสามารถเก็บผลผลิตน้ำผึ้งได้จำนวน ๗๐ ขวด โดยได้รับความรู้เพิ่มเติมจากอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ซึ่งอาจารย์ได้แนะนำวิธีเลี้ยง การเก็บผลผลิต รวมถึงการบรรจุเพื่อส่งให้ผู้บริโภค ปัจจุบันสามารถเลี้ยงผึ้งในกล่องไม้ได้จำนวน ๒๑ กล่องและเลี้ยงผึ้งในยางรถยนต์จำนวน ๕ จุด และจากที่มีการทดลองเลี้ยงผึ้งจนประสบผลสำเร็จ ได้น้ำผึ้งที่มีคุณภาพ จึงสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่สนใจจะเลี้ยงผึ้งได้

ภาพกิจกรรมฐานเรียนรู้ด้านปศุสัตว์

๓.๕ ฐานเรียนรู้พัฒนาที่ดิน

๓.๕.๑ กิจกรรมการผลิตปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์ ศูนย์เรียนรู้มีการเลี้ยงกระบือ เพื่อใช้มูลสัตว์ในการทำปุ๋ยหมัก สำหรับใช้ในพื้นที่

๑) มีการผลิตปุ๋ยหมักจากเศษหญ้าหรือเศษฟางข้าวแบบไม่กลับกอง โดยนำเศษหญ้าหรือเศษฟางข้าวได้จากการเศษเหลือจากที่กระบือกินแล้ว ซึ่งจะมียู๋ทั่วบริเวณคอกสัตว์ แล้วนำมากองไว้จากนั้นนำมูล

กระบือมาวางไว้เป็นชั้นๆ สลับกับเศษหญ้าหรือเศษฟางข้าว จากนั้นก็นำจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง และ พด.๑ มาผสมกับน้ำรดลงบนกองปุ๋ยหมัก เพื่อช่วยในการย่อยสลายอินทรีย์วัตถุทางการเกษตร

๒) มีการทำปุ๋ยหมักโบกาฉิ โดยวัตถุดิบที่ใช้จะมีมูลกระบือ แกลบดิบ รำ โดยแกลบดิบและรำข้าว ได้จากการปลุกข้าว จากนั้นจะได้แกลบดิบและรำมาใช้เป็นวัสดุเหลือใช้ จึงได้นำมาเป็นส่วนผสมของการทำปุ๋ยโบกาฉิ

๓) นอกจากนี้ภายในศูนย์เรียนรู้ยังมีการนำวัสดุทางการเกษตรมาหมักเพื่อใช้ในพื้นที่ ได้แก่ ใบยางพารา ใบฉำฉา แกลบดิบ เป็นต้น เพราะมีแนวคิดที่ว่าวัสดุแต่ละชนิดการย่อยสลายไม่เหมือนกันดังนั้นหากย่อยวัสดุจนสมบูรณ์แล้วก็จะสามารถนำมาผสมรวมกัน ทำให้เกิดประโยชน์ได้เร็วขึ้น

๓.๕.๒ การทำน้ำหมักชีวภาพ

๑) มีการทำฮอร์โมนรอกหมู จากที่ในเมื่อก่อนศูนย์เรียนรู้มีการเลี้ยงหมู จึงทำให้มีรอกหมูจำนวนมาก จากการคลอดของหมู จึงได้นำรอกหมูที่เหลือมาหมักด้วยกากน้ำตาล ทั้งไว้จนกว่าจะย่อยสลายหมด โดยในช่วงที่หมักต้องมีคนไปเรื่อย ๆ โดยสังเกตว่าหากน้ำหมักมีกลิ่นเหม็น ก็ให้เติมกากน้ำตาลลงไปแล้วคนให้เข้ากัน ประมาณ ๓ - ๖ เดือน ก็สามารถนำมาใช้ได้ ซึ่งฮอร์โมนจากรอกหมูเป็นอาหารทางใบสำหรับพืชที่มีใบสีเขียวช่วยในการบำรุงใบ บำรุงลำต้น บำรุงผล ช่วยเร่งให้พืชติดผลดก

๒) มีการผลิตจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง เพื่อใช้ในศูนย์เรียนรู้ พร้อมทั้งมีการผลิตเพื่อจำหน่ายให้กับบุคคลทั่วไป โดยจะเน้นการใช้ประโยชน์จากสิ่งเหลือใช้ เป็นการลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน

๓) มีการผลิตฮอร์โมนนมสด โดยจะเน้นนมที่สามารหาได้ง่ายในพื้นที่ของอำเภอเมืองเลย มาผลิต เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต

ภาพกิจกรรมการผลิตปุ๋ยหมัก

๓.๕.๓ กิจกรรมการเลี้ยงไส้เดือน

ศูนย์เรียนรู้แห่งนี้มีการเลี้ยงไส้เดือนแบบแห้ง โดยวิธีการเลี้ยงไส้เดือน สายพันธุ์ แอฟริกัน ไนท์ครอเลอร์ (African Night Crawler) หรือ AF เป็นไส้เดือนขนาดใหญ่ ลำตัวมีสีน้ำตาลแดงปนเทาสามารถเคลื่อนที่ได้รวดเร็ว มีความสามารถในการย่อยสลายขยะในปริมาณมากได้อย่างรวดเร็ว เป็นไส้เดือนดินสายพันธุ์ในเขตร้อน ซึ่งจะชอบอุณหภูมิที่ค่อนข้างร้อน อาศัยอยู่บริเวณผิวดิน กินเศษซากอินทรีย์วัตถุที่เน่าสลายเป็นอาหาร โดยการเลี้ยงเริ่มจากการเตรียมเบ็ดding (bedding) คือการเตรียมที่อยู่ของไส้เดือน ซึ่งมีวิธีการคือเอามูลกระบือแห้งมาแช่น้ำ แช่ไว้ ๒ วัน โดยวัตถุประสงค์ในการนำไปแช่น้ำคือเพื่อต้องการให้มูลกระบือเจือจางมากที่สุด จากนั้นปล่อยน้ำทิ้ง ทำอย่างนั้นประมาณ ๓-๔ ครั้ง จนกว่าน้ำจะใส แล้วพักไว้จนสะเด็ดน้ำจึงนำมาใส่ในบ่อ โดย ๑ บ่อ (เป็นบ่อก้นปิด) จะใช้มูลกระบือ จำนวน ๗๐ กิโลกรัม หรือมูลกระบือ ประมาณ ๒ นิ้วต่อบ่อ แล้วนำตัวไส้เดือนพันธุ์ AF จำนวน ๑ กิโลกรัม มาวางไว้ด้านบน โดยสังเกตว่าหากการเตรียม bedding เหมาะสม ไส้เดือนจะลงไปข้างล่างมูลกระบือ แต่หากเบ็ดding (bedding) ไม่เหมาะสม ตัวไส้เดือนจะไม่ลงไปข้างล่างแต่ตรงกันข้างอาจจะหนีออกจากบ่อ และสำหรับเลี้ยงไส้เดือนโรงเรือนต้องมีหลังคากันฝนและพรางแสง เนื่องจากไส้เดือนไม่ชอบแสงสว่างในบริเวณบ่อเลี้ยงต้องมีตาข่ายปิดด้านบนหรือใช้ตาข่ายกันบริเวณด้านข้าง

ภาพกิจกรรมการเลี้ยงไส้เดือน

๓.๕.๔ กิจกรรมการเลี้ยงแหนแดง

แหนแดง เป็นเฟิร์นน้ำขนาดเล็กพบอยู่ทั่วไปบริเวณน้ำนิ่ง มีคุณสมบัติเป็นทั้งปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยชีวภาพ และอาหารสัตว์ เนื่องจากในใบของแหนแดงมีสารหัยสีเขียวแกรมน้ำเงิน ซึ่งสามารถตรึงไนโตรเจนจากอากาศ ทำให้แหนแดงเจริญเติบโตได้เร็วและมีไนโตรเจนเป็นองค์ประกอบสูง จากที่ได้รับความรู้เรื่องประโยชน์ของแหนแดง จึงเริ่มเลี้ยงแหนแดงพื้นที่จำนวน ๔ บ่อ โดยมีวิธีการเลี้ยงแหนแดง เริ่มจากการนำมูลกระบือใส่ในตาข่ายแล้วนำมาแช่ลงในบ่อสำหรับเป็นอาหารของแหนแดง จากนั้นแหนแดงก็จะเจริญเติบโตไปเมื่อแหนแดงเต็มบ่อก็จะตัดไปเลี้ยงปลา และบางส่วนจะนำไปตากแดดจนแห้ง จากนั้นนำมาเป็นส่วนผสมของปุ๋ยหมัก

ภาพกิจกรรมการเลี้ยงแหนแดง

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๙ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๗ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การเลี้ยงปลากินพืช
- ๒) การปลูกพืชแซมยางพารา โดยเน้นการพิจารณาความเหมาะสม ขั้นตอนการดูแลรักษาพืช
- ๓) การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์
- ๔) การเลี้ยงปลุสตร์ ได้แก่ กระป๋อง เลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็ดและการเลี้ยงผึ้ง
- ๕) การลดต้นทุนการผลิต โดยการผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ
- ๖) การเลี้ยงไส้เดือน
- ๗) การทำปุ๋ยพืชสด

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การจัดทำบัญชีครัวเรือน
- ๒) การทำการเกษตรแบบผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน-..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรเด่น คือ การลดต้นทุนการผลิตด้วยการผลิตปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์
วัตถุประสงค์

๑. ลดต้นทุนการผลิตด้านปุ๋ยเคมี
๒. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
๓. เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรอย่างยั่งยืน
๔. ส่งเสริมการทำเกษตรแบบยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วย

การทำปุ๋ยหมักจากมูลกระป๋อง จะมีส่วนผสมคือมูลกระป๋องแห้ง จำนวน ๑ ส่วน เศษหญ้าหรือเศษฟางข้าว จำนวน ๑ ส่วน รำ ๑ ส่วน และ พด.๑ ซึ่งเศษหญ้าหรือเศษฟางข้าวเหลือจากการที่กระป๋องกินแล้วโดยจะตักออกมาเก็บไว้ ในส่วนของ พด. ๑ จะช่วยย่อยสลายเศษฟาง เศษหญ้าให้เร็วขึ้น และEM ขยายด้วยน้ำตาล

จากนั้นรดด้วยน้ำผสม พด.๑ แล้วจึงผสมคลุ่เกล้าให้เข้ากัน แล้วนำมากองร่วมกับแล้วใช้พลาสติกคลุมไว้ ในช่วงที่หมักจะเกิดความร้อนขึ้น อาจร้อนจนถึง ๔๐ องศาเซลเซียส จึงต้องมีการกลับกอง โดยทิ้งไว้ ๒ - ๓ วัน จึงจะเริ่มมากลับกอง และต้องมีการตรวจสอบความชื้นของกองปุ๋ยอยู่ทุกครั้งว่าความชื้นที่มีพอสำหรับช่วยในการย่อยสลายกองปุ๋ยหรือไม่ โดยจะใช้มือกำปุ๋ยหมักดูว่าเป็นก้อนเกาะตัวตามรูปทรงที่กำหรือไม่ หากไม่เกาะตัวกันเป็นก้อนก็ต้องเติมน้ำที่ผสมกับพด.๑ ลงไป เมื่อตรวจสอบแล้วว่าปุ๋ยหมักมีความเกาะตัวกันเป็นก้อนและน้ำไม่ไหลออกมา ก็ให้คลุมผ้าไว้เหมือนเดิม ทิ้งไว้ประมาณ ๑ เดือนสามารถนำไปใช้ได้

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้โดยฝึกปฏิบัติจริง

๑. บรรยายให้ความรู้เรื่อง ความสำคัญและประโยชน์ของปุ๋ยหมัก
๒. ภาคปฏิบัติ ให้เกษตรกรที่มาอบรมเกิดการเรียนรู้จากการฝึกการปฏิบัติจริง

ภาพกิจกรรมการลดต้นทุนการผลิตด้วยการผลิตปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

๑. เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาเกษตรของอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
๒. ให้ข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ .
๓. มีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไขร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ศพก. อำเภอมืองเลย มีการจัดทำแผนท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยเชื่อมโยง ศพก. และเครือข่าย ศพก. ในพื้นที่อำเภอมืองเลย จังหวัดเลย ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นการผสมผสานระหว่างภาคเกษตร วิถีชุมชน และการท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้มาเยือนได้เรียนรู้ ลงมือทำ และสัมผัสประสบการณ์จริง

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

การทำการเกษตรเริ่มจากปรับเปลี่ยนพื้นที่ทางการเกษตรจากเดิมปลูกไม้ผล ได้แก่ มะม่วง เปลี่ยนมาเลี้ยงหมูขุน โดยซื้อลูกหมูขุนมาเลี้ยง เวลาประมาณ ๓ ปี พบปัญหาราคาหมูขุนตกต่ำจึงได้หยุดเลี้ยง และในปี ๒๕๔๗ เริ่มต้นการทำสวนยาง เพราะในช่วงนั้นผลผลิตจากยางพารามีราคาสูง ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่หันมาปลูกยางพารากันอย่างแพร่หลาย โดยปลูกแบบลองผิดลองถูกเนื่องจากยังขาดความรู้และเป็นพืชชนิดใหม่ในขณะนั้น ในพื้นที่ สปก.จำนวน ๑๘ ไร่ ในระหว่างรอต้นยางพาราเจริญเติบโต ได้เริ่มเลี้ยงหมูหลุมเลี้ยงไก่เนื้อในพื้นที่ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ในช่วงที่ยางพารายังไม่สามารถเก็บผลผลิตได้ และมีการปลูกกล้วยแซมในร่องยางพาราเพื่อให้เกิดรายได้ จนเมื่อปี ๒๕๕๔ สวนยางพาราให้ผลผลิต ซึ่งในขณะนั้น ราคาขายกล้วย กิโลกรัมละ ๘๐ บาท ทำให้รายได้ของครัวเรือนเพียงพอต่อการดำรงชีพไม่ต้องประกอบอาชีพอื่นๆ ต่อมาราคายางพาราตกต่ำเหลือกิโลกรัมละ ๒๐ บาท ทำให้รายได้ของครัวเรือนไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ จึงมีความต้องการประกอบอาชีพเสริมและได้มีโอกาสเข้าร่วมอบรมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช ตามแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตร จัดขึ้นโดยสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเลย และได้ไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ จึงได้เริ่ม ปลูกต้นเตย กล้วย ไม้เลื้อย ผักเหียง ต้นชะพลู ไก่ไข่ ไก่บ้าน เป็นต้น ทำให้มีผลผลิตขายทุกวัน มีรายได้ประจำเพียงพอต่อการดำรงชีพ และสามารถพัฒนาต่อยอดทำปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์ เพื่อใช้ภายในศูนย์เรียนรู้ และผลิตเพื่อจำหน่ายสร้างรายได้

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

(๑) ปุ๋ย ยา เมล็ดพันธุ์ และค่าจ้างแรงงานมีราคาสูง ทำให้ต้องมีการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อลดต้นทุนการผลิต และเน้นการนำเครื่องจักรกลมาใช้เนื่องจากขาดแรงงานในการทำเกษตร

(๒) ราคาผลผลิตแปรผันตามตลาด จึงเน้นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อให้ลดความเสี่ยงจากราคาที่ไม่แน่นอน และยังสามารถเสริมรายได้ รายวัน รายสัปดาห์ และรายปี ให้กับตนเอง

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้
ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

(๑) การใส่ปุ๋ยต้นสละอินโดจากการแรมมูลกระบือ วิธีการคือจะนำมูลกระบือแห้งมาใส่ในถุงตาข่าย จากนั้นนำไปแช่ในบ่อซีเมนต์ที่มีการต่อท่อแบบปิดเปิดไว้แล้ว จากนั้นเติมน้ำจนท่วมถุงตาข่ายที่เตรียมไว้ แช่น้ำทิ้งไว้ ๒ คืน แล้วจึงปล่อยน้ำทิ้ง โดยนำจากมูลกระบือที่ทิ้งจะต่อท่อปล่อยลงไปในแปลงสละอินโด ซึ่งเป็นวิธีที่สะดวกและยังสามารถเป็นการใส่ปุ๋ยให้กับต้นสละอินโดไปด้วย ซึ่งจะทำอย่างนั้นไปเรื่อย ประมาณ ๓-๔ ครั้งจนกว่าน้ำจะใส จากนั้นพักมูลกระบือไว้ให้สะเด็ดน้ำ ประมาณ ๒-๓ วัน แล้วจึงนำขึ้นมาใส่ไว้ในบ่อสำหรับเลี้ยงไส้เดือนต่อไป

(๒) การเลี้ยงเห็บแดงด้วยมูลกระบือ วิธีการคือนำมูลกระบือแช่ลงในบ่อเลี้ยงเห็บแดง โดยนำมูลกระบือแห้งใส่ในถุงตาข่าย แล้วนำไปแช่ในบ่อเลี้ยงเห็บแดง ก็จะทำให้มูลกระบือเจือจางลง จากนั้นก็จะสามารถนำมูลกระบือที่เจือจางแล้วมาเลี้ยงไส้เดือนได้ อีกทั้งน้ำจากมูลไส้เดือนที่ปล่อยออกมายังเป็นอาหารสำหรับเลี้ยงเห็บแดง ซึ่งเป็นเทคนิคที่ง่าย สะดวกและประหยัดเวลา อีกทั้งยังเกิดประโยชน์ทั้งการเลี้ยงไส้เดือนและการเลี้ยงเห็บแดง

(๓) เครื่องหยอดข้าวโพดจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นอุปกรณ์ช่วยให้สามารถปลูกข้าวโพดได้เร็วและง่าย เป็นเครื่องทุนแรงโดยเกษตรกรไม่ต้องขุดหลุมปลูกข้าวโพด เพียงใช้เครื่องหยอดข้าวโพดแทนการขุดในส่วนของเมล็ดก็จะใส่ไว้ด้านบนของเครื่องหยอดข้าวโพด

(๔) เครื่องสูบน้ำขึ้นแท้งก์น้ำจากนั้นก็ปล่อยน้ำมาใช้ภายในสวนเพื่อลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างมาก

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

(๑) เครื่องสีข้าวขนาดเล็ก เนื่องจากมีการปลูกข้าว จึงต้องการรำที่จะได้จากการสีข้าวมาใช้เลี้ยงปลาเลี้ยงไก่ และเป็นส่วนผสมของปุ๋ยหมัก

(๒) เครื่องสับหญ้า เนื่องจากในอนาคตศูนย์เรียนรู้จะดำเนินกิจกรรมดินปลูก เพื่อใช้สำหรับปลูกพืชที่จะใช้ภายในศูนย์เรียนรู้และจำหน่าย ให้บุคคลที่มีความต้องการดินปลูก จึงมีการจัดหาเครื่องสับหญ้า เพื่อให้สามารถสับหญ้าที่มีขนาดใหญ่ให้เป็นชิ้นขนาดเล็ก เพื่อให้ง่ายต่อการนำมาหมักก่อนที่จะนำมาผสมเป็นดินสำหรับปลูกพืช อีกทั้งเครื่องสับหญ่ายังใช้ได้หลายอย่าง เช่นการบดวัตถุดิบทางการเกษตรให้มีความละเอียด เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้สะดวก และง่ายต่อการย่อยสลายของวัตถุดิบอีกด้วย

(๓) เครื่องผสมดิน จะใช้สำหรับผสมปุ๋ยหมักและผสมดินปลูก เพื่อให้คลุกเคล้าเข้ากันได้เป็นอย่างดี

(๔) รถไถโรตารี เป็นรถที่ใช้ในการเตรียมดินที่ได้หลากหลายแบบ ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมแปลงปลูกพืช การใช้ไถกำจัดวัชพืช รวมทั้งใช้ในการผสมปุ๋ยหมักที่มีจำนวนมาก เพื่อช่วยลดรายจ่ายจากการที่ต้องจ้างแรงงาน และยังสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

.....๑) ศพก. หลัก อำเภอเมืองเลย คัดเลือกพืชที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อเป็นต้นแบบและสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนอย่างยั่งยืน

๒) มีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงอย่างถูกต้องและเหมาะสม เน้นการป้องกันโรคและแมลงด้วยชีวภัณฑ์ เนื่องจากพื้นที่ภายในศพก. อำเภอเมืองเลย มีพืชหลักเป็นยางพารา จึงมีแนวคิดนำพืชที่สามารถนำมาปลูกแซมในสวนยางพาราได้

ภาพกิจกรรมที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตรมาปรับใช้ใน ศพก.

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด....๕.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ยางพารา พื้นที่ปลูกจำนวน ๒๓ - ๐ - ๐....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒) ใบเหลียงแซมในร่องยางพารา พื้นที่ปลูกจำนวน ๐ - ๒ - ๐ (ไร่-งาน-วา)

๑.๓) กล้วยน้ำหว่าและกล้วยหอม พื้นที่ปลูกจำนวน ๐ - ๑ - ๐ (ไร่-งาน-วา)

๑.๔) เตยหอมแซมในร่องยางพารา พื้นที่ปลูกจำนวน ๐ - ๑ - ๐ (ไร่-งาน-วา)

๑.๕) สละอินโดแซมในร่องยางพารา.. พื้นที่ปลูกจำนวน ๐ - ๑ - ๐ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด....๓...ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิล จำนวน ๔,๐๐๐ (หน่วย...ตัว.....)

๒.๒) ปลายี่สก จำนวน ๔,๐๐๐ (หน่วย...ตัว.....)

- ๒.๓) ปลาไน จำนวน ๔,๐๐๐ (หน่วย...ตัว.....)
- ๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓...ชนิด ประกอบด้วย
- ๓.๑) กระบือ จำนวน ๑๒ (ตัว)
- ๓.๒) ไก่พื้นเมือง จำนวน ๕๐ (ตัว)
- ๓.๓) ผึ้ง จำนวน ๔๐ (กล่อง)
- ๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๔.๑) แปรรูปแพนหมู จำนวน ๒,๐๐๐ (หน่วย..ชิ้น.....)
- ๔.๒) แปรรูปกล้วย จำนวน ๓๖๐ (หน่วย...ถุง.....)
- ๔.๓) ข้าวสารบรรจุถุง จำนวน ๓๖๐ (หน่วย...ถุง...)
- ๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)
- ๑) สินค้า ยางพารา มีต้นทุนการผลิต ดังนี้
- ๑.๑) ค่าปุ๋ย เป็นเงิน ๒,๒๐๐ บาท/ไร่
- ๑.๒) ค่าน้ำกรด เป็นเงิน ๖๗๕ บาท/ไร่
- ๑.๓) .ค่ากำจัดวัชพืช เป็นเงิน ๔๐๐ บาท/ไร่
- ๑.๔) .ปุ๋ยคอก เป็นเงิน .๗๐๐ บาท/ไร่
- ๑.๕) ค่าแรง เป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท/ไร่
- รวมต้นทุนการผลิต ๓,๙๗๕.บาท/ไร่
- รายได้ ๑๖,๓๖๕.บาท/ไร่
- ๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรต้นแบบ มีดังนี้
- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....
- เฉลี่ยรายได้วันละ.....-.....บาท/วัน
- ๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ การจำหน่ายผัก ข้าว วัสดุปลูก แปรรูปสินค้าเกษตรเช่นแพนหมู กล้วย
- เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๗๐๐ บาท/สัปดาห์
- ๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ยางพารา
- เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๓๒,๐๖๕ บาท/เดือน
- ๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ การจำหน่ายกระบือและน้ำผึ้ง
- เฉลี่ยรายได้ปีละ.๑๐๙,๐๐๐ บาท/ปี
- ๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)
- ๑) เกษตรกรต้นแบบได้รับองค์ความรู้จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น หน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ๒) เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี เกษตรกรในชุมชนและผู้สนใจสามารถเข้ามาศึกษาดูงาน และนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ตนเอง
- ๓) เพิ่มศักยภาพและรายได้ในการปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต ทำให้มีรายได้ที่ดีขึ้น

๔) สร้างเครือข่ายเกษตรกร เชื่อมโยงกับเกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้อื่นๆ และเครือข่ายธุรกิจ เพิ่มโอกาสทางการตลาดและการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสีเขียวหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑. ศพก. หลัก อำเภอมืองเลย เน้นการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดการใช้ปุ๋ยและสารเคมี ภายในศูนย์เรียนรู้

๒. ผลิตปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์และเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เพื่อส่งเสริมความอุดมสมบูรณ์ของดินในระยะยาว

๓. ใช้ระบบน้ำสปริงเกอร์ภายในศูนย์เรียนรู้ ลดการระเหยและการสูญเสีย และป้องกันการชะล้างหน้าดินและลดการใช้น้ำเกินความจำเป็น

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑. ช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมี ช่วยให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้ ไม่ต้องซื้อปุ๋ยจากภายนอก

๒. ลดผลกระทบต่อจุลินทรีย์ในดิน และระบบนิเวศโดยรวม

๓. เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ทำให้ดินร่วนซุย อุดมน้ำดี และส่งเสริมให้ดินมีชีวิต

๔. เป็นต้นแบบของชุมชน ในการนำเศษวัสดุทางการเกษตรมาใช้ให้เกิดประโยชน์และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร

๕. การทำเกษตรแบบผสมผสาน เป็นการทำการเกษตรที่เน้นการเกื้อกูลกันทำให้สามารถทำให้เกิดการหมุนเวียนการใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

๑) มีความรู้ด้านยางพาราตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ โดยการใช้พื้นที่ของตนเองหรือพื้นที่ต้นแบบเพื่อสาธิตการทำเกษตรที่เหมาะสม

๒) มีความรู้ด้านการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อลดความเสี่ยง จาการาคาสินค้าเกษตรที่มีความแปรปรวน และจากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

๓) มีความรู้ด้านปศุสัตว์ ในการเลี้ยงกระบือ เลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด และเลี้ยงผึ้ง ที่ถูกต้องและเหมาะสม

๔) สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในชุมชนได้ โดยใช้ภาษาท้องถิ่นและตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริง ทำให้เกษตรกรเข้าใจและนำไปใช้ได้จริง

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

มีความมุ่งมั่นให้ศูนย์เรียนรู้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง มีการสาธิต ฝึกปฏิบัติของเกษตรกร และเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรต้นแบบและผู้เข้ารับการอบรม ในลักษณะของเกษตรกรสอนเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม และนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต ผลิตภัณฑ์ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม และมีระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้ อย่างยั่งยืน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- ๑) ให้คำปรึกษาด้านการเกษตรกับเกษตรกรในชุมชน
- ๒) เนื่องจากเกษตรกรต้นแบบ เป็นอาสาสมัครเกษตรบ้านกำเนิดเพชร จึงมีหน้าที่รับปรึกษาและแก้ปัญหาในการปรับปรุงและขึ้นทะเบียนเกษตรกรในพื้นที่
- ๓) เป็นผู้ประสานงานของหน่วยงานภาครัฐกับชุมชน
- ๔) การเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บ้านกำเนิดเพชร จึงมีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาทั้งด้านการเกษตรและด้านอื่นๆของชุมชนและบุคคลทั่วไป

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

- ๑) ให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่น ๆ ของภาครัฐ อย่างต่อเนื่อง เช่น การประชาสัมพันธ์การปรับปรุงและการขึ้นทะเบียนเกษตรกร การประชาสัมพันธ์การฉีดวัคซีนในสัตว์ เป็นต้น
 - ๒) จากที่เกษตรกรต้นแบบเป็น อสม.(อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) จึงมีหน้าที่ให้บริการด้านสาธารณสุขของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการเยี่ยมเยียนผู้ป่วย การป้องกันกำจัดยุงลายอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น
 - ๓) เป็นศูนย์เรียนรู้ในการนำองค์ความรู้ใหม่ ๆ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มาขยายผลให้กับชุมชน เช่น เทคนิคการเลี้ยงผึ้งอย่างถูกต้องและการเก็บน้ำผึ้ง รวมทั้งการบรรจุภัณฑ์ เพื่อสร้างมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร
- ๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

เกษตรกรที่เข้ามาอบรมและได้ศึกษาดูงานของศูนย์เรียนรู้แห่งนี้ จะพบวิธีการทำเกษตรแบบผสมผสาน ทำให้หากนำไปปฏิบัติก็จะลดความเสี่ยงจากราคาผลผลิตที่ตกต่ำ อีกทั้งฐานเรียนรู้ที่มีครบทั้งด้านพืช ประมงและปศุสัตว์ ภายในศูนย์เรียนรู้จะเน้นทำการเกษตรแบบเกื้อกูลกัน และเน้นเกษตรปลอดภัย ลดการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี จึงทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิต เช่นการผลิตปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี ลดการซื้ออาหารสัตว์โดยใช้รำข้าวที่เหลือจากการสีข้าว ฟางข้าวและเศษวัชพืชมาเป็นอาหารสัตว์ เป็นต้น โดยจะมีวิธีการสาธิตที่เข้าใจง่าย เกษตรกรส่วนใหญ่ที่มาอบรมในศูนย์เรียนรู้แห่งนี้จึงสามารถนำไปปฏิบัติตามได้ง่าย และส่งผลให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้นต่อไป โดยจะมีเกษตรกรในชุมชน กลุ่มเกษตรกรในอำเภอเมืองเลย รวมทั้งกลุ่มเกษตรกรต่างพื้นที่ที่ได้เข้ามาเรียนรู้ ก็สามารถเพิ่มรายได้ในครัวเรือนพร้อมทั้งลดต้นทุนการผลิตด้านการเกษตรได้เป็นอย่างดี

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

เกษตรกรต้นแบบเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการส่งเสริมการเกษตร และการพัฒนา โดยเป็นจุดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือ พึ่งพาซึ่งกันและกัน และเสริมสร้างพลังในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาร่วมกัน โดยศูนย์เรียนรู้มีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ดังนี้

- ๑) เกษตรกรต้นแบบใช้ศูนย์เรียนรู้ เป็นช่องทางที่สำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนและผู้ที่มีความสนใจด้านการเกษตร ไม่ว่าจะเป็น เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer : YSF) ที่จะเป็น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน วิสาหกิจชุมชน องค์กรธุรกิจชุมชน ที่มีบทบาท สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน และแปลงใหญ่ที่เป็นการรวมกลุ่ม ของเกษตรกรเพื่อการผลิต

และบริหารจัดการร่วมกัน ได้มีเวทีในการพบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างการเชื่อมโยง ประสานงานและขยายเครือข่าย การพัฒนา ให้ครอบคลุมกลุ่มต่าง ๆ ของชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายและแผนพัฒนาของตนเอง ตลอดจนสร้างการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน มีการกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง

๒) ศูนย์เรียนรู้เป็นแหล่งรวบรวม เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และรับการสนับสนุน จากภาคส่วนต่าง ๆ

๓) เป็นสถานที่จัดเวทีของการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างองค์กรที่รวมกันเป็นเครือข่าย เช่น เป็นสถานที่ในการจัดประชุมคณะกรรมการศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ เป็นสถานที่จัดประชุมคณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับอำเภอ (Operation Team) เป็นต้น

๔) เกษตรกรต้นแบบเป็นกำลังสำคัญทำให้เกิดการเสริมพลังในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการเสริมสร้าง จุดแข็งให้กับองค์กรที่รวมกันเป็นเครือข่าย

๕) เป็นแหล่งรวบรวมผลผลิตทางเกษตรที่มีคุณภาพคือยางพารา โดยมีการบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ทำให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มให้กับผู้ที่สนใจได้เข้ามาศึกษา เพราะเมื่อมีการรวมกลุ่มกันแล้วกลุ่มจะสามารถต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้

๖) เกษตรกรต้นแบบ มีการพัฒนาจุดเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจัยที่สังคมเกษตรเข้าสู่ยุคเกษตร ๔.๐ หรือ เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ที่ตอบโจทย์ความต้องการของเกษตรกรและสมาชิกในชุมชนไม่ว่าจะเป็นจุดเรียนรู้ ด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ และการแปรรูป เป็นต้น จึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้สามารถประยุกต์เข้ากับชุมชนและพื้นที่ส่งผลให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑) ส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี เป็นผู้นำด้านองค์ความรู้ ถ่ายทอดเทคนิคการเกษตรสมัยใหม่ เช่น การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมฝึกอบรม สาธิต และแปลงเรียนรู้ภายในศูนย์

๒) สนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายเกษตรกร ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อพัฒนาศักยภาพ เพิ่มอำนาจต่อรอง และสร้างตลาดร่วมกัน

๓) เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำงานร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเลย สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อรับการสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

มีความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนและพัฒนาภาคเกษตรกรรมของชุมชน โดยเฉพาะการเป็นแหล่งเรียนรู้และต้นแบบให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่จริง อันนำไปสู่การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้กับเกษตรกร และการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ และสมาชิกในชุมชน ยังสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและก่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และภูมิใจที่ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกของ

ชุมชน จากการนำความรู้ไปปรับใช้จริง และสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- (๑) เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่หมู่ ๑๑ บ้านกำเนตเพชร ตำบลเมือง อำเภอมืองเลย จังหวัดเลย
- (๒) เป็นเกษตรหมู่บ้าน (กม.) และเป็นอาสาสมัครเกษตร (อกม.)
- (๓) เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
- (๔) เป็นประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรกำเนตเพชร
- (๕) เป็นครูบัญชีอาสา
- (๖) เป็นเลขานุการ กลุ่มกยท.กำเนตเพชร

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะ ให้ความร่วมมือกับทุกกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นในส่วนของหน่วยงานราชการ งานภายในชุมชน รวมทั้งงานอื่นๆที่เมื่อมีโอกาสก็จะไปร่วมทุกกิจกรรม

ภาพกิจกรรมการเป็นวิทยากร

ภาพกิจกรรมการรวบรวมยางคุณภาพภายใน ศพก.

ร่วมต้อนรับคุณมนตรี ณ ศูนย์ฝึกเกษตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย (ซ้ำไก่เขียว)

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น สิบตาเห็นไม่เท่ามือคลำ สิบมือคลำไม่เท่าทำเอง

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

นายอนิวัตร บุตริวิไล เกษตรอำเภอเมืองเลย

นางสาวศิริานุพร กิ่งคำ ตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวพุดธิรัตน์ จรัสศรี ตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตำบล

นางสาวณัฐพร พนาอุกุล ตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสุเวช แสงฝ้าย ตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑) เตรียมการถอดบทเรียน

- กำหนดเป้าหมายของการถอดบทเรียน
- เตรียมทีมและกำหนดบทบาทหน้าที่

๒) การวางแผนการถอดบทเรียน

- กำหนดประเด็นคำถาม
- เตรียมข้อมูลมือ ๒
- เตรียมวัสดุอุปกรณ์

๓) ขั้นตอนการถอดบทเรียน

เตรียมเครื่องมือในการจับประเด็น

- จัดให้มีผู้ดำเนินการในการสัมภาษณ์เกษตรกรต้นแบบ
- มีการสังเกตการณ์จริงในพื้นที่

๔) สรุปผลการถอดบทเรียน

- สรุปข้อมูลร่วมกันในทีม
- เรียบเรียงและจัดทำเป็นรายงาน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ไม่มี

ภาพกิจกรรมถอดบทเรียน

- ***หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ
 ๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
 ในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย

แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

• ข้อมูลศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

1.) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเมืองเลย	14.) บ้านไร่ยายบัวศรี
2.) ศูนย์ยางพาราตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	15.) อำเภอฟาร์ม
3.) ศูนย์ดินปุ๋ยชุมชน	16.) สวนกระต่ายสบายเลย
4.) แปลงใหญ่ข้าว	17.) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงนาหนองหว้า
5.) ศูนย์เกษตรผสมผสาน	18.) ศูนย์เรียนรู้ไม้ดอกไม้ประดับบ้านสะอาดลายเหนือ
6.) แปลงใหญ่สิบแปด	19.) ศูนย์เรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านน้ำคิ้ว
7.) ศูนย์เกษตรทฤษฎีใหม่	20.) ศูนย์เรียนรู้ กองทุนพอเพียง
8.) ศพก.เครือข่ายตำบลนาอัน สวนผักน้องภู	21.) ศูนย์เรียนรู้ภูนาวิเศษเกษตรศิลป์
9.) ศูนย์เรียนรู้เลี้ยงแพะเนื้อตำบลกกคู่	22.) ศูนย์เรียนรู้การเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์ฟองโพรงป่าไทย
10.) ไร่วนธรี	23.) บ้านเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการ พึ่งพาตนเอง บ้านฟากนา ฟาร์มสเตย์
11.) ศูนย์เรียนรู้การปลูกผักปลอดภัย	24.) ศูนย์เรียนรู้สวนบุญสุข
12.) ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ตำบลน้ำสวย	25.) ศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจชุมชนภูคำ
13.) เต็มฝัน บ้านนาพอเพียง Organic Farming	

ข้อมูลศูนย์เครือข่ายภายใต้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ที่ตั้ง	ชื่อ-สกุลประธานศูนย์
1	ศูนย์ยางพาราตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	ม.9 ต.นาดินดำ	นายธนภัทร์ ทองคำแสน
2	ศูนย์ดินปุ๋ยชุมชน	ม.4 ต.นาดินดำ	นายอาทิตย์ เหลาสู่พะ
3	แปลงใหญ่ข้าว	ม.1 ต.น้ำสวย	นายทองเพชร ทาแก้ว
4	ศูนย์เกษตรผสมผสาน	ม.13 ต.นาดินดำ	นายบุญแทน เหลาสู่พะ
5	แปลงใหญ่สับปะรด	ม.6 ต.น้ำหมาน	นายยงยุทธ ประวัง
6	ศูนย์เกษตรทฤษฎีใหม่	ม.5 ต.นาโป่ง	นายประวิทย์ งามศิริ
7	สวนผักน่องภู	ม.12 ต.นาอาน	นายณรงค์ วงศ์ป้อง
8	ศูนย์เรียนรู้เลี้ยงแพะเนื้อตำบลกกตู๋	ม.8 ต.กกตู๋	นายสมพาน สุพรรณอินทร์
9	ไร่วนธรี	ม.3 ต.น้ำสวย	นายวิษณุ เพี้ยเสนา
10	ศูนย์เรียนรู้การปลูกผักปลอดภัย	ม.13 ต.นาดินดำ	นางบุษกร ทองจันทร์
11	ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ตำบลน้ำสวย	ม.2 ต.น้ำสวย	นายวิโรจน์ ทิพราช
12	เติมฝัน บ้านนาพอเพียง Organic Farming	ม.9 ต.นาอาน	นายณลวัชร คำนุชิต
13	บ้านไร่ยายบัวศรี	ม.8 ต.กกตู๋	นางสาววรารักษ์ สร้อยโสม
14	อัมพาฟาร์ม	ม.5 ต.น้ำหมาน	นายวิชิต พิมพ์โคตร
15	สวนกระต่ายสบายเลย	ม.3 ต.นาดินดำ	นางจิรียา วรรณไชย วิลาร์ด
16	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงนาหนองหว้า	ม.3 ต.นาอาน	นางนันทมน ด้วงแก้ว

ข้อมูลศูนย์เครือข่ายภายใต้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย (ต่อ)

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ที่ตั้ง	ชื่อ-สกุลประธานศูนย์
-----	--------------------	---------	----------------------

17	ศูนย์เรียนรู้ไม้ดอกไม้ประดับบ้านสะอาด ลายเหนือ	ม.11 ต.น้ำสวย	นางบุญครอง สายคำตั้ง
18	ศูนย์เรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านน้ำคิ้ว	ม.5 ต.เสี้ยว	นางนงนุช สุขะ
19	ศูนย์เรียนรู้ ทองพูนพอเพียง	ม.14 ต.นาโป่ง	นายเอกพจน์ ภูสถาน
20	ศูนย์เรียนรู้ภูพานิเวศเกษตรศิลป์	ม.9 ต.นาอาน	นางวัชรภรณ์ วัฒนขำ
21	ศูนย์เรียนรู้การเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์ ผึ้งโพรงป่าไทย	ม.4 ต.นาอาน	นายพจนารถ จันทร์ดาบุญ
22	บ้านเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการ พึ่งพาตนเอง บ้านปากนา ฟาร์มสเตย์	ม.4 ต.นาอาน	นางสาวสุกัญญา บำรุง
23	ศูนย์เรียนรู้สวนบุญสุข	ม.14 ต.นาโป่ง	นางนิรันดร์ ประทุม
24	ศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจชุมชนภูคำ	ม.11 ต.นาอาน	นางพนมพร ภูคำสอน
25	ศูนย์เรียนรู้ทุเรียนหมอนง	ม.1 ต.กกคู้	นายธเนษฐ แก้วนาค
รวมศูนย์เครือข่าย จำนวน 25 ศูนย์			